

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa nuorten radikalisoitumisen estämiseksi”**(omaaloitteinen lausunto)**

(2018/C 129/03)

Esittelijä: **Christian MOOS**

Lausuntopyyntö	27.4.2017
Oikeusperusta	työjärjestyksen 29 artiklan 2 kohta
Vastaava erityisjaosto	”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus”
Hyväksyminen erityisjaostossa	8.11.2017
Hyväksyminen täysistunnossa	6.12.2017
Täysistunnon nro	530
Äänestystulos	138/0/12
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestä)	

1. Päätelmät

1.1 Nuorten radikalisoitumisen ehkäiseminen vaatii eri toimijoiden pitkäaikaista sitoutumista, ja kansalaisyhteiskunnan järjestöillä on tässä prosessissa tärkeä rooli. Kansalaisyhteiskunta tukee sosiaalista ja arvoihin perustuvaa kykyä vastustaa radikalisoitumista.

1.2 Jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten on suhtauduttava kansalaisyhteiskunnan toimijoihin pikemminkin kumppaneina kuin välineinä väkivaltaisten ääriliikkeiden torjunnassa. Kaikilla radikalisoitumisen ehkäisemiseen liittyvillä aloilla on jo hyviä käytänteitä, ohjelmia ja muita ehkäisemistä koskevia aloitteita, mutta toimiin ei saada riittävästi kestävää ja pitkäaikaista tukea, ja ne ovat alttiita budjettileikkauksille.

1.3 ETSK kannattaa ehdotusta soveltaa radikalisoitumisen ehkäisemiseen eri viranomaiset kattavaa toimintatapaa, mikä edellyttää, että valmiuksia vahvistetaan laaja-alaisesti kaikilla asiaan liittyvillä aloilla. Toimintatapa kokoaa yhteen poliittiset päättäjät, valtiolliset laitokset, kuten poliisin ja vankilat, sosiaalityöntekijät (etenkin nuorisotyöntekijät), tiedemaailman ja tiedotusvälineet, yrittäjät ja yritykset sekä järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajat, muun muassa perheitä ja työmarkkinaosapuolia edustavat organisaatiot ja etenkin nuorisojärjestöt.

1.4 On annettava aiempaa enemmän kansallista ja EU:n tukea kansalaisyhteiskunnan organisaatioille sekä varmistettava kestäväpohjaisempi ja pitkäjänteisempi rahoitus sekä koko EU:n kattava koordinointi, verkostoituminen ja toimien täytäntöönpano. Sen vuoksi EU:n strategiassa radikalisoitumisen ja terrorismiin värväyksen torjumiseksi on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien osallistamiseen ja tukemiseen, sillä politiikalla ja yhteiskunnalla on yhteinen vastuu radikalisoitumisen torjumisesta. EU:n internetfoorumin yhteydessä käynnistetty kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuuksia parantava ohjelma voisi olla kannustava aloite tässä yhteydessä ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Ehdotuspyyntö julkaistiin 4. lokakuuta: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/isfp/topics/isfp-2017-ag-csep.html>

1.5 Kansalaisyhteiskunta ja työmarkkinaosapuolten rakenteet on otettava tiiviimmin mukaan radikalisoitumisen torjuntaverkoston⁽²⁾. Jäsenvaltioiden tulisi panostaa vahvemmin radikalisoitumisen torjuntaverkoston kaltaisten rakenteiden luomiseen alueellisella tai paikallisella tasolla.

1.6 Radikalisoitumisen torjunnan EU-verkosto sekä komission tarjoamat välineet ovat askel oikeaan suuntaan, mutta ne on suunnattava enemmän paikallisiin kansalaisyhteiskunnan rakenteisiin ja niiden käyttöön on saatava enemmän henkilöstöä ja resursseja, jotta voidaan tehokkaasti yhdistää julkisen sektorin ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan asiantuntemus.

1.7 Jäsenvaltioiden tulisi hyödyntää radikalisoitumisen ehkäisyyn tarkoitettuja EU:n välineitä ja ohjelmia kaikilta osin, myös Euroopan strategisen viestinnän verkostoa, joka on 26 jäsenvaltion yhteistyöverkosto, jossa vaihdetaan analyyseja, hyviä käytänteitä ja ideoita strategisen viestinnän käytöstä väkivaltaisten ääriliikkeiden torjumiseksi⁽³⁾.

1.8 Ammattiliitoilla on tärkeä asema, sillä ne edustavat työntekijöitä kaikilla asiaan liittyvillä julkisen sektorin aloilla. Erityisesti käytännön toteutuksesta vastaaville työntekijöille on annettava radikalisoitumisen ehkäisemiseen liittyvää koulutusta tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan asiantuntijaelinten kanssa.

1.9 ETSK on tyytyväinen komission korkean tason asiantuntijaryhmän perustamiseen. Ryhmä avustaa komissiota vahvistettaessa radikalisoitumisen ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuntaa koordinoimalla paremmin toimintapolitiikkaa ja osallistamalla kaikki asianomaiset sidosryhmät, kansalaisyhteiskunta mukaan luettuna.

1.10 Julkisten palvelujen henkilöstölle – esim. oppilaitoksissa – mutta myös perheille on tarjottava erityisneuvontaa, tukipalveluja ja verkostoja, joiden avulla voidaan havaita radikalisoitumisen merkkejä ja ehkäistä samalla kaikenlaista syrjintää.

1.11 ETSK korostaa osallistavan muodollisen koulutuksen ja arkioppimisen merkitystä, sillä koulutuksella voidaan ratkaisevasti edistää aktiivista osallistumista monimuotoiseen yhteiskuntaan sekä opettaa kriittistä ajattelua ja medialukutaitoa. Koulutuksella vahvistetaan myös yhteiskunnan kykyä vastustaa demokratian vastaisia, muukalaisviihamielisiä ja populistisia suuntauksia, jotka eräissä tapauksissa ovat saamassa yhä enemmän jalansijaa yleisessä poliittisessa keskustelussa, sillä se heijastaa muukalaisvastaisia asenteita ja näkemyksiä.

1.12 Nuorten radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä on kiinnitettävä erityisesti huomiota ja panostettava kansalaisyhteiskunnan nuorisotyöhön ja nuorisjärjestöihin, jotka tarjoavat vaihtoehtoisia identifiointirakenteita ja -mahdollisuuksia sekä turvallisen vuoropuhelufoorumin aktiivista kuuntelua ja henkilökohtaista mielipiteenilmaisua varten.

1.13 Investointeja useissa EU:n jäsenvaltioissa vallitsevan erittäin korkean nuorisotyöttömyyden ja hyvin yleisten epävarmojen työsuhteiden torjumiseksi on myös pidettävä keinona ehkäistä radikalisoitumista. Lisäksi ETSK kehottaa antamaan nykyistä enemmän painoarvoa köyhyyden torjuntaan suunnattavien investointien lisäämiselle ja nuorten integroimiselle yhteiskuntaan, koulutusjärjestelmiin ja työmarkkinoille.

1.14 ETSK painottaa uskonnollisten yhteisöjen ratkaisevan tärkeää asemaa ja sosiaalista vastuuta radikalisoitumisen torjunnassa. Se kehottaa sitoutumaan entistä strategisemmalla tavalla liberaalin demokratian sääntöjen ja arvojen puolustamiseen ja arvoihin perustuvan kulttuurien välisen vuoropuhelun, rauhan ja väkivallattomuuden edistämiseen.

1.15 Aktiiviset kumppanuudet yritysten kanssa voivat auttaa ehkäisemään radikalisoitumista. Sosiaalisen median alalla toimivien yritysten on myös osallistuttava vihapuheen, vaihtoehtoisten faktojen ja ääriliikkeiden propagandan vastaisiin toimiin mediakanavissaan.

⁽²⁾ Radikalisoitumisen torjuntaverkosto on EU-rahoitteinen hanke, joka kokoaa yhteen radikalisoitumien ehkäisemisen parissa toimivia ammattilaisia kaikkialta Euroopasta. Lisätietoa on saatavilla osoitteessa: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en

⁽³⁾ Euroopan strategisen viestinnän verkostolla on tarkoitus luoda EU:n jäsenvaltioiden verkosto, jotta voidaan vaihtaa hyviä käytänteitä ja näkemyksiä strategisen viestinnän käytöstä väkivaltaisten ääriliikkeiden torjumiseksi ja tarjota jäsenvaltioille ilmaisia, kohdennettuja ja luottamuksellisia neuvoja siitä, miten strategisen viestinnän avulla voidaan kehittää kotimaisia valmiuksia torjua väkivaltaisten ääriliikkeiden vaikutusta vaadittavassa aikataulussa ja laajuudessa.

1.16 EU:n olisi osoitettava, että se on sitoutunut voimakkaasti ehkäisemään radikalisoitumista ja työskentelemään tiiviimmin kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa unionin ulkopuolisissa maissa.

1.17 On tärkeää sulkea rahoitusvirrat, joilla tuetaan niin EU:n sisällä kuin kolmansista maista käsin ääriliikkeiden rakenteita ja joilla heikennetään viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan pyrkimyksiä ehkäistä radikalisoitumista.

2. Tausta

2.1 Käsillä olevassa lausunnossa tarkastellaan pitkäjänteisiä ja tehokkaita toimenpiteitä, jotka toteutetaan varhaisessa vaiheessa nuorten radikalisoitumisen estämiseksi. Tässä lausunnossa radikalisoituminen ymmärretään prosessiksi, jonka myötä yksittäisistä henkilöistä tai ryhmistä tulee ääriliikkeiden kannattajia ⁽⁴⁾, jotka lopulta käyttävät väkivaltaa tai edistävät tai kannattavat väkivaltaa tavoitteidensa saavuttamiseen. Väkivaltaisiin ääriliikkeisiin johtava radikalisoituminen on erityinen prosessi, jota ei pidä sekoittaa poliittiseen radikalisoitumiseen tai väkivallattomiin radikaaleihin ajatuksiin tai tekoihin tai legitiimiin demokraattiseen oppositioon. Se liittyy erottamattomasti väkivaltaisiin ääriliikkeisiin, kuten esitetään Euroopan parlamentin vuonna 2015 antamassa päätöslauselmassa, ja saattaa esiintyä erilaisissa yhteiskunnallisissa yhteyksissä. Lausunnossa korostetaan merkittäviä toimia, joita toteutetaan kansalaisyhteiskunnan hankkeissa ja hallintoelinten, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan välisessä yhteistyössä, sekä kehoitetaan jatkamaan työtä määritelmän laatimiseksi EU-tasolla sekä varmistamaan kestäväpohjainen ja tehokas EU:n tuki, rahoitus ja koordinointi.

2.2 ETSK huomauttaa, että EU:n jäsenvaltioiden kesken ja akateemisen maailman kanssa on laadittava yhteisiä määritelmiä ja pyrittävä yhteisymmärrykseen radikalisoitumisilmiöstä, väkivaltaisesta ja demokratian vastaisesta toiminnasta tai terrorismista sekä näiden käsitteiden välisistä yhteyksistä. ETSK aikoo näin ollen jatkaa näiden kysymysten käsittelyä kansalaisyhteiskunnan näkökulmasta esittääkseen uusia näkemyksiä aiheesta.

2.3 Radikaalien ideologioiden innoittamilla väkivaltaisilla ääriliikkeillä on monet, mutta usein nuoret kasvot. Ääriliikkeet rekrytoivat usein juuri nuoria, joiden sosioekonominen tausta ja koulutustaso vaihtelevat huomattavasti. Myös nuoria naisia rekrytoidaan yhä enemmän.

2.4 Nuoret, jotka ovat alttiita väkivaltaisiin ääriliikkeisiin mahdollisesti johtavalle radikalisoitumiselle, kokevat usein jääneensä ulkopuolelle ja syrjään yhteiskunnasta tai ovat hämmentyneitä identiteettikysymysten ja muutosten edessä. Radikaalit ideologiat vakuuttavat usein tarjoavansa neuvoja, ohjausta ja tukea päivittäiseen elämään sekä kompensoivansa eri syistä johtuvia alemmuuden tunteita. Kansalaisyhteiskunnalla voi tässä yhteydessä olla merkittävä rooli, sillä se voi tarjota vaihtoehtoja ja yleisesti ottaen vahvistaa pysyvää, sosiaalista ja arvoihin perustuvaa kykyä vastustaa radikalisoitumista.

2.5 Radikalisoituminen voi tapahtua hyvin nopeasti, usein muutamassa viikossa tai kuukaudessa. Sosiaalisella medialla on tärkeä asema, sillä se mahdollistaa anonyymit ja nopeat viestintäkanavat, joissa rekrytoidaan jäseniä ja levitetään propagandaa.

3. Yleistä

3.1 Jäsenvaltiot ovat ensisijaisesti vastuussa sisäisestä turvallisuudesta. Asianmukaisten toimenpiteiden koordinointi ja täytäntöönpano EU:n tasolla kuitenkin vaikeutuu, jos toimielinten välinen tehtävänjako on epäselvä, eikä sovelleta kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Tämä on erityisen ongelmallista, kun otetaan huomioon terrorismin ja radikalisoitumisen rajatylittävä luonne, joka edellyttää EU:n laajuisia tehostettua koordinoitua verkostoitumista ja politiikan täytäntöönpanoa.

3.2 Kaikki radikalisoitumista torjuvat EU:n aloitteet on vuodesta 2005 lähtien pantu täytäntöön radikalisoitumisen ja terrorismiin värväyksen torjumista koskevan EU:n strategian mukaisesti. Strategiaa ajantasaistettiin vuonna 2008 ja vielä vuonna 2014. EU:n strategia on otettu huomioon myös kahdessa vuosina 2014 ⁽⁵⁾ ja 2016 ⁽⁶⁾ annetussa tiedonannossa sekä useissa neuvoston päätelmissä ⁽⁷⁾, Euroopan parlamentin vuonna 2015 laatimassa mietinnössä sekä alueiden komitean vuonna 2016 antamassa lausunnossa ⁽⁸⁾. EU:n strategiassa on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota kansalaisyhteiskunnan rooliin.

⁽⁴⁾ Ilmausta tulisi käyttää varovasti. Se kattaa erilaisia ilmiöitä, kuten äärioikeiston ja äärivasemmiston tai uskonnollisen fundamentalismin, jolla tähdätään laittomiin tai väkivaltaisiin tekoihin. Termi voidaan helposti tulkita virheellisesti, ja se voi johtaa poliittiseen väärinkäyttöön. Myös keskellä yhteiskuntaa voi esiintyä ääriajatuksia.

⁽⁵⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=COM:2013:0941:FIN>

⁽⁶⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=COM%3A2016%3A379%3AFIN>

⁽⁷⁾ Esimerkiksi seuraavien aiheiden yhteydessä: rikosoikeus (marraskuu 2015), nuoret ja radikalisoituminen (kesäkuu 2016), medialukutaito ja kriittinen ajattelu (kesäkuu 2016) sekä väkivaltaisiin ääriliikkeisiin johtava radikalisoituminen (marraskuu 2016).

⁽⁸⁾ EUVL C 17, 18.1.2017, s. 33.

teiskunnan sidosryhmien osallistamiseen ja tukemiseen. Poliitikalla ja yhteiskunnalla on yhteinen vastuu puuttua nuorten vieraantumiseen liberaalidemokraattisen järjestelmän arvoista ja torjua nuorten radikalisoitumista.

3.3 Euroopan komissio voi katsoa ansiokseen, että se pani jo hyvin aikaisessa vaiheessa merkille radikalisoitumisen ehkäisemistä koskevan kokonaisvaltaisen lähestymistavan merkityksen. Komissio on ilmoittanut tukevuksa EU:n laajuista kokemusten ja hyvien käytänteiden vaihtoa radikalisoitumisen torjuntaverkoston (RAN) kautta. Komissio totesi 28. huhtikuuta 2015 hyväksytyssä Euroopan turvallisuusagendassa⁽⁹⁾ perustavansa RAN-osaamiskeskukseen. Keskus perustettiin 1. lokakuuta 2015. Lisäksi on erityisesti mainittava 3. joulukuuta 2015 perustettu EU:n internetfoorumi. Toukokuun 24 päivänä 2017 hyväksytyssä EU:n strategiaa radikalisoitumisen ja terrorismiin värväyksen torjumiseksi koskeissa tarkistetuissa suuntaviivoissa⁽¹⁰⁾ otetaan entistä vahvemmin huomioon RAN-verkoston kokemukset ja suositukset ja pyritään siten myös lisäämään kansalaisyhteiskunnan osallistumista eri viranomaistahot kattavaan toimintatapaan.

3.4 Euroopan komissio ilmoitti tiedonannossaan väkivaltaisiin ääriliikkeisiin johtavan radikalisoitumisen ehkäisemisestä⁽¹¹⁾ esittävänsä ehdotuksen neuvoston suositukseksi sosiaalisen osallisuuden edistämisestä. ETSK kannattaa tällaisia suunnitelmia ja kannustaa Euroopan komissiota laatimaan ja esittämään ehdotuksensa lähitulevaisuudessa.

3.5 Tehostaakseen toimia väkivaltaisiin ääriliikkeisiin ja terrorismiin johtavan radikalisoitumisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä parantaakseen koordinoitua ja yhteistyötä kaikkien asianomaisten sidosryhmien kesken komissio on perustanut korkean tason asiantuntijaryhmän radikalisoitumisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi (radikalisoitumista käsittelevä komission korkean tason asiantuntijaryhmä). Ryhmä antaa neuvoja EU:n toimintapolitiikkojen kehittämiseksi väkivaltaisiin ääriliikkeisiin ja terrorismiin johtavan radikalisoitumisen ehkäisemisen alalla sekä vaihtoehtoista käynnistää tulevaisuudessa alan eri sidosryhmien, myös ammattilaisten ja jäsenvaltioiden, välistä järjestelmällisempää yhteistyötä.

3.6 ETSK katsoo kuitenkin, että EU:n ja jäsenvaltioiden aloitteet radikalisoitumisen ehkäisemiseksi ja toimet aloitteiden toteuttamiseksi ovat edelleen riittämättömiä. Useissa EU:n nykyisissä toimintapolitiikoissa suhtaudutaan kansalaisyhteiskunnan organisaatioihin liaksi välineinä (eikä kumppaneina) torjuttaessa väkivaltaisia ääriliikkeitä (esim. välineinä vastapropagandan levittämiseksi verkossa). Komitea on myös sitä mieltä, että kyseiset toimet perustuvat pitkälti viime vuosien terrori-iskujen kaltaisiin kriisitapahtumiin, minkä johdosta niissä vaikutetaan keskittyttävän pääasiassa islamistiseen terrorismiin ja lyhyen aikavälin rankaisevaan turvallisuuspolitiikkaan⁽¹²⁾, kun todellisuudessa useimmat ääriliikkeiden muodostamat uhat johtuvat uskonnon väärinkäytöstä perusteena tai juontuvat poliittisista ääriryhmistä. Tämän vuoksi on pikemminkin investoitava kestäväpohjaisiin ja pitkäjänteisiin torjuntatoimiin. ETSK kehotti jo EU:n terrorisminvastaista politiikkaa (2011)⁽¹³⁾ ja kestävä kehityksen toimintaohjelmaa Agenda 2030:a⁽¹⁴⁾ käsittelevissä lausunnoissaan osallistamaan kansalaisyhteiskunnan ja paikallistason sidosryhmiä tiiviimmin toimiin ja antamaan niille laajempaa institutionaalista tukea⁽¹⁵⁾, sillä ne voivat lisätä merkittävästi luottamusta, sosiaalista sitoutumista ja demokraattista osallisuutta paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti.

4. Erityistä

4.1 ETSK kannattaa voimakkaasti radikalisoitumisen ehkäisemiseksi eri viranomaistahot kattavaa toimintatapaa, mikä edellyttää huomattavaa valmiuksien vahvistamista kaikilla asiaan liittyvillä aloilla. Eri viranomaiset kattava toimintatapa tuo yhteen poliittiset päättäjät, kansalliset laitokset, kuten lainvalvontaviranomaiset ja vankilat, sosiaalityöntekijät, tiedemaailman, tiedotusvälineet, järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajat sekä alan työmarkkinaosapuolet, kuten poliisin, vankilatyöntekijöiden ja opettajien ammattiliitot.

4.2 ETSK korostaa kansalaisyhteiskunnan roolia radikalisoitumisen torjunnassa ja painottaa, etteivät turvallisuuspoliittiset näkökohdat saa rajoittaa kansalaisyhteiskunnan kokonaispanosta. Käsillä olevassa lausunnossa esitetään esimerkkejä kansalaisyhteiskunnan toimista ja hankkeista, jotka osaltaan auttavat lisäämään sosiaalista kestävyyttä ja osallisuutta. Tämä on yksi monista aloista, joilla kansalaisyhteiskunta antaa merkittävän panoksen, joka ulottuu huomattavasti mahdollisia turvallisuuspoliittisia toimia pidemmälle.

⁽⁹⁾ COM(2015) 185 final, COM(2013) 941 final

⁽¹⁰⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9646-2017-INIT/fi/pdf>

⁽¹¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52016DC0379>

⁽¹²⁾ Ks. myös [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583124/IPOL_STU\(2017\)583124_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583124/IPOL_STU(2017)583124_EN.pdf)

⁽¹³⁾ EUVL C 218, 23.7.2011, s. 91 ja EUVL C 211, 19.8.2008, s. 61.

⁽¹⁴⁾ EUVL C 34, 2.2.2017, s. 58.

⁽¹⁵⁾ Paikallistason toimenpiteiden tehostamisen osalta ks. AK:n lausunto "Radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ääriliikehännän torjunta: paikallis- ja aluetason ennaltaehkäisymekanismit"(EUVL C 17, 18.1.2017, s. 33).

4.3 ETSK suhtautuu myönteisesti komission helmikuussa 2017 perustamaan poliittisten päättäjien verkostoon, jossa käsitellään radikalisoitumisen ehkäisemistä kansallisella tasolla. Verkoston tavoitteena on lisätä tietämyksen ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioissa ja tehostaa jäsenvaltioiden osallistumista RAN-verkoston toimintaan. Äskettäin perustettu radikalisoitumista käsittelevä komission korkean tason asiantuntijaryhmä vahvistaa edelleen tällaista asianomaisten sidosryhmien välistä vaihtotoimintaa.

4.4 Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä radikalisoitumisen ehkäisemiseen tarkoitettuja EU:n välineitä ja ohjelmia kaikilta osin, ja niiden olisi myös itse asetettava käyttöön riittävät talousarviomäärärahat, joista on puutetta lähes kaikkialla. Kestävien tulosten aikaansaaminen edellyttää, että radikalisoitumisen torjuntatoimiin sitoudutaan pitkällä tähtäimellä.

4.5 Ammattiliitoilla on erityisen tärkeä asema, sillä ne edustavat muun muassa käytännön toteutuksesta vastaavia työntekijöitä kaikilla asiaan liittyvillä aloilla ja voivat tarjota jäsenilleen koulutusta ja palveluja. ETSK kehottaakin varmistamaan julkisille palveluille ja sosiaalityölle riittävät henkilöstöresurssit ja määrärahat kaikilla tasoilla ja erityisesti paikallistasolla. Esimerkiksi poliisin läsnäolon lisääminen rikoksille alttiissa paikoissa voi estää lain ulkopuolelle jäävien ja erittäin väkivaltaisten alueiden syntymisen.

4.6 Osallistava muodollinen koulutus ja arkioppiminen ovat olennainen osa aktiivista yhteiskuntaan osallistumista. Koulutuksen avulla voidaan luoda suvaitsevaisia ja moniarvoisia yhteiskuntia lisäämällä tietoisuutta liberaaleista ja humaaneista arvoista ja normeista, jotka perustuvat demokratiaan ja oikeusvaltioon. Peruskoulu, yleissivistävä ja ammatillinen koulutus sekä nuorisotyöaloitteet voivat vaikuttaa olennaisesti radikalisoitumisen varhaiseen ehkäisemiseen, jos niissä opetetaan kriittistä ajattelua ja medialukutaitoa⁽¹⁶⁾. Yhdessä toimivien työmarkkinoiden kanssa niillä voidaan edistää yhteiskuntaan integroitumista tarjoamalla valoisia tulevaisuudennäkymiä etenkin nuorille. Hyvä koulutusjärjestelmä ei voi sinällään estää radikalisoitumista, mutta se voi vahvistaa kykyä torjua sitä.

4.7 Kasvatustyötä on tehostettava myös julkisen koulujärjestelmän ulkopuolella, ja asiaan liittyviä kansalaisyhteiskunnan aloitteita on tuettava entistä enemmän, jotta voidaan lisätä kulttuurien välistä ymmärtämystä ja varmistaa samalla selkeä sitoutuminen vapauteen, liberaaliin demokratiaan ja oikeusvaltioon. Radikalisoitumista voidaan aktiivisesti ehkäistä lisäämällä tietämystä eri kulttuureista ja maailman alueista erityisesti muuttoliikekriisin yhteydessä, mutta myös antamalla selkeä viesti siitä, että yhteiskuntamme arvoista, kuten tasa-arvoon ja yhtäläisiin mahdollisuuksiin perustuvista miesten ja naisten rooleista, ei neuvotella.

4.8 Erityisesti olisi panostettava enemmän kansalaisyhteiskunnan nuorisotyöhön ja nuorisojärjestöihin, jotka tarjoavat kulttuuri-, urheilu- ja muuta vapaa-ajan toimintaa ja samalla vaihtoehtoisia identifioitumismalleja ja -mahdollisuuksia sekä turvallisen foorumin vuoropuhelua ja henkilökohtaista mielipiteenilmaisua varten.

4.9 Julkisen koulutussektorin lisäksi etenkin järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta voi antaa merkittävän panoksen kehitettäessä laadukasta vastaviestintää ja vastapropagandaa radikaaliryhmien ”tarjousten” sijaan, kuten ETSK on jo aiemmin todennut⁽¹⁷⁾. Uskonnolliset yhteisöt ja ennen kaikkea konfliktialueiden tapahtumien todistajat, uhrit ja selviytyjät sekä ääriliikkeet hylänneet henkilöt voivat antaa arvokasta tukea toimimalla roolimalleina. Koulutusjärjestelmät, kansalaisyhteiskunta ja paikallisviranomaiset tarvitsevat paljon nykyistä enemmän apua, tukea ja rahoitusta pitkällä aikavälillä juuri siksi, että ne voivat merkittävästi auttaa ehkäisemään radikalisoitumista.

5. Erityissuositukset

5.1 ETSK tukee erityisesti aloitetta edistää vuoropuhelua poliittisten päättäjien kanssa EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla. Se kehottaa myös luomaan muodolliset puitteet säännöllistä vaihtotoimintaa varten kaikilla tasoilla, jotta varmistetaan, että RAN-verkosto voi antaa jäsenvaltioille ja EU:n toimielimille suosituksia käytännön toimiksi. Verkoston suositusten ja tulosten järjestelmällisempi levittäminen voisi maksimoida sen vaikutuksen kaikilla tasoilla. Radikalisoitumista käsittelevä korkean tason ryhmä tulee esittämään tähän liittyviä suosituksia.

5.2 ETSK suhtautuu tässä yhteydessä myönteisesti ajatukseen laatia kussakin jäsenvaltiossa katsaus olemassa olevista ennaltaehkäisy- ja irtautumishojoista. Tällaisia katsauksia voitaisiin julkaista EU:ssa esimerkiksi RAN-verkoston kautta, ja näin voitaisiin parantaa hallintoelinten ja kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien välistä vuoropuhelua, luoda synergioita ja välttää ohjelmien päällekkäisyyttä. Tällaisista aloitteista on kuitenkin annettava huomattavasti nykyistä paremmin tietoa koko EU:ssa.

⁽¹⁶⁾ Pariisin julistus.

⁽¹⁷⁾ EUVL C 211, 19.8.2008, s. 61.

5.3 Kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten rakenteet, jotka ovat kiinnostuneita radikalisoitumisen ehkäisemisestä tai toimivat jo aktiivisesti tällä alalla, olisi otettava nykyistä tiiviimmin mukaan RAN-verkostoon. Jäsenvaltioiden onkin edelleen edistettävä RAN-verkoston kaltaisten rakenteiden luomista alue- tai paikallistasolla.

5.4 Kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien ja hallintoelinten, järjestöjen, myös urheilujärjestöjen ja perheitä edustavien organisaatioiden, oppilaitosten, nuorisojärjestöjen ja nuorisoalan toimijoiden, uskonnollisten yhteisöjen, sosiaalipalvelujen ja poliisin on toimittava yhdessä ja omaksuttava yhteinen, monialainen toimintatapa, jotta radikalisoitumisen torjuntastrategiat voidaan käynnistää varhaisessa vaiheessa. Käytännön toteutuksesta vastaaville työntekijöille on erityisesti annettava kaikilla asiaan liittyvillä aloilla radikalisoitumisen ehkäisemistä koskevaa koulutusta tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan asiantuntijaelinten kanssa. Alan neuvontaelinten ja -verkostojen on oltava henkilöstön apuna radikalisoitumisen merkkien havaitsemisessa, mutta samanaikaisesti on torjuttava kaikenlaista syrjintää.

5.5 Paikallisviranomaisilla ja -hallinnoilla on erityisen tärkeä tehtävä radikalisoitumisen ehkäisemisessä, sillä ne voivat tuoda yhteen kaikki sidosryhmät paikallistasolla. EU:n ja jäsenvaltioiden olemassa olevia rahoitusmekanismeja on vahvistettava. On myös helpotettava rahoituksen saatavuutta vähentämällä byrokraattisia esteitä ja täydennettävä rahoitusta mittavilla kestäväpohjaisilla varoilla.

5.6 ETSK kehottaa lisäämään investointeja koulutukseen, koulutusjärjestelmiin, nuorisotyöhön ja vapaa-ajan toimintaan, joilla edistetään integraatiota ja koko EU:lle yhteisiä demokraattisia arvoja.

5.7 Jäsenvaltioiden panostus erinomaisten mahdollisuuksien luomiseen nuorille ja siten radikalisoitumisen torjuntaan ei ole läheskään riittävää, ja radikalisoitumista voi edistää myös sosiaalinen syrjäytyminen ja mahdollisuuksien puute, jotka johtuvat esimerkiksi koulun keskeyttämisestä. Yleisesti ottaen myös toimenpiteitä, joilla torjutaan useissa EU:n jäsenvaltioissa esiintyvää erittäin korkeaa nuorisotyöttömyyttä ja epävarmoja työsuhteita, on pidettävä keinoina ehkäistä radikalisoitumista.

5.8 Ääriliikkeiden propagandassa ja toiminnassa voidaan käyttää hyväksi erilaisia ongelmakohtia, jotka liittyvät esimerkiksi identiteettiin, sukupuoli- ja kulttuurirooleja koskeviin ristiriitoihin, sosioekonomisiin vaikeuksiin, maahanmuuttoon sekä syrjintään, sosiaaliseen syrjäytymiseen ja kiusaamiseen. Tämän vuoksi nämä asiat olisi otettava enemmän huomioon kouluopetuksessa ja valtion työntekijöiden, kuten lainvalvontaviranomaisten ja vankilatyöntekijöiden, koulutusohjelmissa. Monien EU:n jäsenvaltioiden opetusohjelmissa kiinnitetään liian vähän huomiota asiaan liittyviin keskeisiin aiheisiin, kuten kansalaiskasvatukseen. Nuorten, vanhempien ja opettajien mediataitojen kehittäminen internetin ja sosiaalisen median käytössä on edelleen erittäin tärkeää.

5.9 Radikalisoitumiselle eivät ole alttiita ainoastaan köyhyydestä ja työttömyydestä kärsivät nuoret, mutta aineellinen puute, heikot mahdollisuudet ja yhteiskunnan ulkopuolelle jääminen voivat johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen, mikä voi puolestaan avata oven ääriryhmien rekrytoijille. Köyhyyden torjuntaan suunnattujen lisäinvestointien ohella ETSK⁽¹⁸⁾ kehottaa kiinnittämään enemmän huomiota nuorten integrointiin yhteiskuntaan, koulutusjärjestelmiin ja työmarkkinoille. ETSK toistaa kehotuksensa luoda jäsenvaltioissa tehokkaita kotouttamisjärjestelmiä, joilla helpotetaan työmarkkinoille pääsyä, pätevyyksien tunnustamista sekä ammattikoulutusta ja kielen opiskelua integraation välineinä ja torjutaan kaikenlainen etniseen alkuperään ja uskontoon perustuva syrjintä⁽¹⁹⁾.

5.10 Erityisillä neuvonta- ja tukipalveluilla on erittäin suuri merkitys radikalisoituneiden nuorten perheille. Jos perheet havaitsevat nuorissaan radikalisoitumiseen viittaavia muutoksia, niiden ulottuvilla on oltava asiantuntevia yhteyshenkilöitä ja verkostoja. Koska kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ja kansalaisyhteiskunnan aloitteet ovat helposti tavoitettavissa, ne tarvitsevat erityisesti tukea syrjäytyneiden nuorten ja heidän perheidensä kanssa käytävää vuoropuhelua ja tietämyksen vaihtoa koskevien ohjelmien suunnitteluun.

5.11 Perheväkivaltaa ehkäisevillä ohjelmilla autetaan torjumaan myös radikalisoitumista, sillä perheväkivallan kokemukset voivat luoda vääränlaisia roolimalleja ja vääristää käsitystä rooleista, mikä kannustaa usein rikollisuuteen. Tällaiset ohjelmat tarvitsevat myös nykyistä enemmän institutionaalista ja taloudellista tukea.

⁽¹⁸⁾ EUVL C 170, 5.6.2014, s. 23,
EUVL C 173, 31.5.2017, s. 15.

⁽¹⁹⁾ EUVL C 125, 21.4.2017, s. 40.

5.12 Aktiivinen kumppanuus yritysten kanssa voi auttaa ehkäisemään radikalisoitumista. Näin on erityisesti tieto- ja viestintäteknologian alalla. Innovatiivisilla työkaluilla, joita on tarjolla esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ja internetissä, voidaan auttaa levittämään vastapropagandaa pienin kustannuksin tai jopa ilmaiseksi. Yritykset voivat asettaa viestintä- ja mediataitojaan kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja ammattilaisten käyttöön ja tukea kohdennetun mainonnan ja kampanjoiden laatimista.

5.13 Samalla verkkopalvelujen tarjoajien on osallistuttava vihapuheen, vaihtoehtoisten faktojen ja ääriliikkeiden propagandan vastaisiin toimiin mediakanavissaan, ja ne olisi velvoitettava poistamaan ääriliikkeiden laiton sisältö sivuiltaan. Viestinnän valvonnasta ei kuitenkaan tulisi tehdä välinettä, jolla voidaan puuttua kansalaisten yksityiselämään⁽²⁰⁾.

5.14 Jäsenvaltioita kehoitetaan tässä yhteydessä kehittämään kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien viestintä- ja mediataitoja, jotta tarkoituksenmukaisilla toimenpiteillä voidaan torjua väkivaltaa ruokkivan ääriryhmien sisällön levittämistä ja asettaa tällaiset toimet myös muiden ammattilaisten ja hankkeiden ulottuville. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltiot voisivat esimerkiksi antaa kestävältä pohjalta panoksen kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuuksia parantavaan ohjelmaan.

5.15 ETSK kehottaa lisäämään tutkimusrahoitusta, jota EU tarjoaa jo tutkimusohjelmien kautta radikalisoitumisen ehkäisemiseen esimerkiksi RAN-osaamiskeskuksen yhteydessä, ja tehostamaan tiedemaailman ja kansalaisyhteiskunnan asiantuntijoiden verkostoitumista kyseisellä alalla.

5.16 Radikalisoituminen tapahtuu hyvin usein vankeinhoitolaitoksissa. Vankilaympäristössä yhdistyvät useat riskitekijät, kuten ihmisten keskittyminen, henkilökohtainen syrjäytyminen ja liiallinen käytettävissä oleva aika. Tarvitaan ennakoivia toimia, jotta voidaan edistää vankilatyöntekijöiden asianmukaista koulutusta ja antaa heille välineet riskitilanteiden havaitsemiseksi. Alalla on saatu myönteisiä kokemuksia ja otettu käyttöön hyviä toimintatapoja tällaisten tilanteiden ehkäisemiseksi. Tätä varten vankiloiden on oltava asianmukaisesti mitoitettuja ja niissä on oltava ammattitaitoinen henkilöstö, ja lisäksi henkilöstön ja vankien määrän on oltava asianmukaisessa suhteessa, jotta voidaan edistää yhteiskuntaan sopeuttamista. Ammattiliittojen roolia tällä alalla voitaisiin vahvistaa esimerkiksi järjestämällä koulutusta ja levittämällä RAN-verkoston kautta saatuja kokemuksia.

5.17 Viranomaisten, jotka toimivat turvallisuusalalla, vankeinhoitolaitoksissa, sosiaalityössä, oppilaitoksissa ja muissa asianomaisissa valtion laitoksissa, joilla on monia kytköksiä järjestäytyneeseen kansalaisyhteiskuntaan, on omaksuttava eri viranomaistaho kattava toimintatapa, jossa siirrytään rankaisevista toimista pidemmälle, sekä saatava nykyistä enemmän koulutusta ennaltaehkäisyyn ja valvuttamiseen. EU:n tasolla voidaan asettaa tätä varten käyttöön asiantuntemusta ja resursseja ja edistää kohdennettua yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa.

5.18 Hallintoelinten ja valtiovallasta riippumattomien tahojen välistä yhteistyötä entisten vankien yhteiskuntaan sopeuttamiseksi on tehostettava, jotta varmistetaan prosessin onnistuminen. Useilla radikalisoituneilla nuorilla on rikostausta.

5.19 Entisten vankien integroimista työmarkkinoille vaikeuttaa vankeusrangaistukseen usein liittyvä leima. Kyseessä on kuitenkin tärkeä seikka radikalisoitumisen torjunnassa. Työmarkkinaosapuolten (tässä tapauksessa etenkin työnantajien) tulisi antaa panoksensa tarjoamalla entisille vangeille toinen – tai usein vasta ensimmäinen – tilaisuus.

5.20 EU:n olisi osoitettava sitoutumisensa radikalisoitumisen ehkäisemiseen ja tehtävä tiiviimpää yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa kolmansissa maissa, joissa on suuri radikalisoitumisen riski ja joista voi tulla myös radikalisoitumisen ydinalueita.

5.21 Erityisesti EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisen globaalistrategian mukaisessa terrorismin torjuntaan sekä valtioiden ja yhteiskuntien selviytymiskyvyn parantamiseen liittyvässä EU:n ulkoisessa toiminnassa korostetaan, että kulttuurien ja uskontojen välistä vuoropuhelua on edistettävä laajentamalla kumppanuuksia kansalaisyhteiskunnan, yhteiskunnallisten järjestöjen, uskonnollisten yhteisöjen ja yksityissektorin kanssa asianomaisissa maissa. Kansalaisyhteiskunnan pyrkimykset uhkaavat silti jäädä tehottomiksi, sillä ulkoisilla toimijoilla on kolmansissa maissa huomattavasti vaikutusvaltaa, ja ne esimerkiksi rahoittavat väkivaltaisia ääriliikkeitä EU:n jäsenvaltioissa ja naapurimaissa. Tällaiset rahoitusvirrat on pysäytettävä.

Bryssel 6. joulukuuta 2017.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Georges DASSIS*

⁽²⁰⁾ EUVL C 218, 23.7.2011, s. 91.